

EÚ na pulze doby – podpora kreatívneho priemyslu v čase digitálnych technológií

Program Kreatívna Európa združuje od roku 2014 doposiaľ samostatné európske podporné programy Kultúra a MEDIA. Ide o komunitárne dotačné programy určené inštitúciám na stimuláciu pôvodnej európskej tvorby a podporu medzinárodnej kultúrnej spolupráce. Oba programy boli v uplynulých rokoch úspešné a kreatívny priemysel zaznamenal rast aj v časoch ekonomickej krízy. Európska komisia chce tento rast posilňovať a prepajením dvoch podporných programov sa má dosiahnuť synergický efekt. Čo teda môžeme očakávať od nového obdobia a aké sú možnosti získania podpory pre knižnice a ďalšie informačné inštitúcie?

Kreatívna
Európa

foto: Ondrej Tylcer

Európska komisia sa snaží komunikovať modernejším jazykom, držať krok s technologickým vývojom a podporovať inovácie v oblasti umenia a kultúry. Pri podprograme Kultúra sa už nehovorí len o umení, ale aj o kreatívnych priemysloch, nových biznis modeloch a podobne. Stále však ide o podporu neziskových projektov a organizácií, ktoré sa zaoberajú nekomerčnou kultúrou. A popri tom je tu aj väčší priestor na podporu kreativity v širšom ponímaní. Dôraz sa kladie na prácu s novými technológiami, získavanie zručností, schopností a odborných znalostí pracovníkov, ktoré prispievajú k posilňovaniu odvetví kultúry.

Projekty by sa mali ďalej zameriavať na testovanie inovačných prístupov k práci s publikom a testovanie nových modelov podnikania a riadenia, podporovať opatrenia umožňujúce kultúrnym pracovníkom medzinárodne spolupracovať a internacionalizovať ich kariéry. Cieľom programu je tiež poskytovať podporu na posilnenie európskych kultúrnych a kreatívnych organizácií a medzinárodných sietí so zámerom uľahčiť prístup pracovníkov k profesijným príležitostiam a tým prispievať k tvorbe nových pracovných miest.

Na roky 2014 – 2020 vyčlenila EÚ na program Kreatívna Európa **1 miliardu 460 miliónov EUR**. Je to o 9 % viac ako v období 2007 – 2013. Z tohto programu chce finančne podporiť približne 250 000 umelcov a profesionálov z oblasti kultúry, 2 000 kín, 800 filmov a 4 500 prekladov kníh. Program okrem toho zavedie nový finančný nástroj, ktorý umožní subjektom pôsobiacim v oblasti kultúry prístup k bankovým úverom v celkovej hodnote 750 miliónov EUR.

Európska komisia očakáva, že do programu sa zapoja aj slovenské organizácie.

Ich úspech pri uchádzaní sa o projekty z programu Kreatívna Európa závisí najmä od ich schopnosti predkladať kvalitné projekty a spájať sily s partnermi v Európe. Môže im pomôcť aj ochota národných a regionálnych orgánov spolufinancovať kultúrne projekty. Na projekty v oblasti kreatívneho priemyslu je možné využiť aj financie z iných európskych programov, najmä zo štrukturálnych a investičných fondov EÚ.

„Cieľom inovácií je predovšetkým zefektívnenie procesu vo vzťahu k žiadateľom. Tí môžu podávať žiadosti o podporu projektov online na zjednodušených formulároch,“ vysvetľuje Vladimír Štric, zodpovedný za podprogram MEDIA a zároveň vedúci novej spoločnej konzultačnej kancelárie s názvom Creative Europe Desk Slovensko. „V mnohých podporných schémach sa budú prideľovať fixné sumy. Pre slovenských žiadateľov to znamená výhodu, môžu dostať viac peňazí na projekt.“ **Podprogram MEDIA** sa zameriava na podporu profesionálov v audiovizuálnej oblasti. Jednotlivé podporné schémy sú určené na podporu tréningu, vývoja, distribúcie a propagácie audiovizuálnych obsahov. Výraznú úlohu zohráva v novom programe Kreatívna Európa dôraz na prácu s publikom. Túto ambíciu si netreba spájať s prispôbovaním sa masovému vkusu a znižovaním umeleckej úrovne.

Z **podprogramu Kultúra** bude naďalej podporovaná široká škála umeleckých oblastí a aktivít (hudba, tanec, divadlo, literatúra, výtvarné umenie, architektúra, rôzne typy vzdelávania atď.) a stále so zreteľom na medzinárodnú spoluprácu a komunikatívnosť projektov v rámci európskeho priestoru. Na projekty medzinárodnej spolupráce je možné získať dotáciu v dvoch typoch projektov: projektoch menšieho rozsahu a projektoch väčšieho rozsahu. Pri druhých musí spolupracovať minimálne šesť organizácií zo šiestich rôznych krajín, pri prvej kategórii stačia tri. Tieto výzvy sú vhodné aj na podporu projektov z oblasti knihovníctva a informačnej vedy, budovania informačných systémov a pod.

V predchádzajúcom programe **Kultúra 2007 – 2013** bol podporený aj projekt väčšieho rozsahu, na ktorom participovala slovenská organizácia – Univerzitná knižnica v Bratislave. Projekt s názvom **Ebooks on Demand** koordinovala rakúska Univerzitná knižnica Innsbruck. Projekt poskytuje prístup k historickým knihám s cieľom profesionálneho alebo osobného použitia – „tu a teraz“. Zámerom networku Ebooks on Demand (EOD – „Elektronické knihy na požiadanie“) je, aby každá kniha, ktorá bola publikovaná v Európe medzi rokmi 1500 a 1900, bola prístupná v digitálnom formáte na požiadanie záujemcu za prístupný poplatok a v priebehu niekoľkých dní. Projekt má 3 ciele: rozšíriť sieť EOD o ďalších európskych členov, použiť EOD ako model najlepšej praxe pre širokú európsku spoluprácu, školiť príslušné organizácie (knižnice, múzea a iných kultúrnych operátorov), aby vedeli využiť multinationálny kultúrny servis založený na informačných technológiách, podporiť medzikultúrny dialóg medzi čitateľmi a používateľmi historických kníh. Projekt doteraz úspešne funguje pod adresou <http://books2ebooks.eu/en>.

Iným úspešným projektom bola aj spolupráca s plným názvom **Sieť centrálnych európskych virtuálnych archívov – stredoveké dokumenty**. Koordinátor projektu Diecéza St. Polten (Rakúsko) spolu so Slovenským národným archívom a ďalšími partnermi riešili propagáciu transnárodnej spolupráce medzi archívami, poskytnutie prístupu online k ich digitálnym archívom a historickým dokumentom a listinám, podporu kompletizácie týchto archívov. Zároveň projekt podporil integráciu archívov do virtuálneho archívu stredovekej histórie a demonštroval pozitívne príklady činnosti v tejto oblasti.

Oba príklady úspešných projektov sú v súlade s prioritami Kreatívnej Európy: podporovať prácu s publikom ako prostriedok na stimulovanie záujmu o európske kultúrne diela a hmotné a nehmotné kultúrne dedičstvo a zlepšovanie prístupu k nim. Cieľom je pomôcť európskym umelcom a ich dielam dostať sa k čo najväčšiemu počtu recipientov v Európe a rozšíriť prístup ku kultúrnym dielam. Jeho cieľom je takisto pomôcť kultúrnym organizáciám prispôbiť sa potrebe pracovať s publikom novými a inovátívnymi spôsobmi, aby si ho udržali, získali a aby zároveň zlepšili zážitky existujúceho i budúceho publika a prehĺbili s ním vzťahy.

Pri projektoch nejde len o dobrý východiskový nápad, ale aj o to, ako je opísaný, či je realizovateľný, či oň prostredie, pre ktoré je určený, prejavuje záujem, či je v súlade s prioritami EÚ. V každej krajine EÚ a ďalších krajinách participujúcich na programe je zriadená konzultačná kancelária, ktorej zamestnanci môžu v týchto otázkach poradiť. Vzhľadom na spájanie programov sa zlúčili aj doteraz fungujúce kancelárie Kultúrny kontaktný bod a MEDIA Desk Slovensko do spoločnej informačnej kancelárie Creative Europe Desk Slovensko, ktorá je súčasťou Slovenského filmového ústavu. CED je zriadený ako koordinačné centrum pre implementáciu uvedeného programu v Slovenskej republike a žiadateľom poskytuje zdarma poradenstvo pri podávaní žiadostí.

Zuzana Duchová

zuzana.duchova@ccp.sk